

Kasvun ja oppimisen lautakunta 24.08.2022 § 120

§ 120

Lausunto valtuustoaloitteeseen tilapäistä suojelua saavien ja turvapaikanhakijalasten varhaiskasvatuksen järjestämisestä Espoossa

Valmistelijat / lisätiedot:
Mattila Virpi
Westerlund Mia
Peltonen Anne
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Rinta-aho Harri

Kasvun ja oppimisen lautakunta antaa selostusosan mukaisen lausunnon valtuustoaloitteeseen tilapäistä suojelua saavien ja turvapaikanhakijalasten varhaiskasvatuksen järjestämisestä Espoossa.

Käsittely

Kasvun ja oppimisen toimialajohtajan estyneenä ollessa asian esitteli talous- ja hallintojohtaja Timo Ketonen.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta:

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Inka Hopsu ja 18 muuta valtuutettua ovat 25.4.2022 tehneet valtuustoaloitteen tilapäistä suojelua saavien ja turvapaikanhakijalasten varhaiskasvatuksen järjestämisestä Espoossa. Aloitteessa esitetään, että Espoo järjestää Ukrainasta tulleille tilapäistä suojelua saaville sekä turvapaikanhakijalapsille varhaiskasvatusta samoilla ehdoilla kuin kaikille muillekin lapsille. Aloitteen mukaan laadukas varhaiskasvatus kaventaa lasten välisiä eroja oppimisessa ja ehkäisee syrjäytymistä. Jokaisella lapsella tulee olla tähän oikeus riippumatta vanhempien tilanteesta ja siitä, kuinka kauan lapset tulevat Suomessa olemaan. Laadukas varhaiskasvatus on erityisen tärkeää niille lapsille, jotka syystä tai toisesta ovat haavoittuvassa asemassa.

Turvapaikanhakijalasten ja tilapäistä suojelua saavien oikeus varhaiskasvatukseen

Varhaiskasvatuslain 6 §:n 2-3 mom. mukaan kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta lapselle, joka asuu kunnassa huoltajiensa työn, opiskelun, sairauden tai vastaavien syiden vuoksi, vaikka lapsella ei ole Suomessa kotikuntaa tai lapsen kotikunta on kotikuntalain perusteella toinen kunta. Kiireellisissä tapauksissa tai olosuhteiden muutoin niin vaatiessa kunnan on huolehdittava varhaiskasvatuksen järjestämisestä muullekin kunnassa oleskelevälle lapselle kuin kunnan asukkaalle.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ohjeistuksen mukaan tilapäisen suojelun piirissä olevilla sekä turvapaikkaa hakevilla lapsilla on oikeus kunnan

järjestämään varhaiskasvatukseen tilanteessa, jossa huoltaja esimerkiksi työskentelee, opiskelee tai siihen on muu vastaava syy. Varhaiskasvatuksen järjestämisessä on kuitenkin aina ensisijaisesti mietittävä lapsen etua ja varhaiskasvatuksen järjestämisen tulee perustua lapsen tarpeiden yksilölliseen arviointiin. Kunta on velvollinen antamaan neuvontaa ja ohjausta kunnassa käytettävissä olevista varhaiskasvatuspalveluista.

Paperittomilla ja turvapaikanhakijoilla ei ole tällä hetkellä subjektiivista oikeutta varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuspaikka osoitetaan pääsääntöisesti, kun rekisteröityminen Espooseen on valmis ja rekisteröitymistiedot näkyvät väestötiedoissa. Espoossa lapsia on kuitenkin harkinnanvaraisesti, kuten opetus- ja kulttuuriministeriö ohjaa, sijoitettu varhaiskasvatukseen turvapaikanhaun ja rekisteröitymisprosessin ollessa kesken seuraavin perustein: kehityksellinen syy, huoltaja työllistyy tai saa opiskelupaikan tai lastensuojelullinen syy. Varhaiskasvatuksen muoto ja laajuus on arvioitu lapsikohtaisesti.

Edellä mainittuja periaatteita on noudatettu myös Ukrainasta tulleiden kohdalla. Espoossa perheille markkinoidaan erityisesti myös asukaspuistojen toimintaa. Varhaiskasvatuspaikka on järjestetty esim. tilanteissa, joissa vanhemmat käyvät töissä tai opiskelevat tai kun varhaiskasvatuksen arvioidaan tukevan lapsen hyvinvointia ja oppimista.

Kun turvapaikka perheelle ja lapselle on myönnetty, lapsella on yhtäläinen oikeus kunnan järjestämään varhaiskasvatukseen kuin muillakin lapsilla, joiden kotikunta on Suomessa.

Perusopetuslain mukaan kunnan on järjestävä esiopetusta kaikille kunnassa asuville esiopetusikäisille lapsille. Esiopetusta on järjestettävä, vaikka kunta ei olisi lapsen kotikunta, mikäli oleskelu kunnassa voidaan katsoa luonteeltaan asumiseksi. Mikäli kunnassa asumisen kriteeri täyttyy, tulee opetusta järjestää myös tilapäisen suojelun piirissä oleville sekä turvapaikanhakijoille.

Saamiemme tietojen mukaan Vantaalla ukrainalaislapsille järjestetään varhaiskasvatuspaikat ilman harkintaa. Muille turvapaikanhakijoille, joilla ei ole vielä virallista kotikuntaa, annetaan Vantaalla varhaiskasvatuspaikka perustellusta syystä. Myös Helsinki tarjonnee ukrainalaislapsille varhaiskasvatuspaikat ilman harkintaa. Molemmissa kunnissa on käytettävissä myös avointa varhaiskasvatusta.

Elokuun 2022 alkuun mennessä Espoon varhaiskasvatukseen on kevään ja kesän aikana tullut yhteensä 56 hakemusta ukrainalaislapsilta (varhaiskasvatushakemukset 33, esiopetushakemukset 23) ja lapsia on sijoitettu yhteensä 40.

Kasvun ja oppimisen toimialalla on elokuun alussa linjattu, että Ukrainasta tulleet lapset sijoitetaan jatkossa varhaiskasvatukseen hakemusten perusteella ilman tarveharkintaa. Sijoittaminen on mahdollista, jos hakijamäärä ei oleellisesti kasva. Turvapaikanhakijoiden osalta noudatetaan edelleen tarveharkintaa aikaisemman käytännön mukaisesti.

Skenaarioita ukrainalaislasten sijoittumisesta Espoon varhaiskasvatukseen

Varhaiskasvatuksessa on Espoon maahanmuuttajayksikön pyynnöstä laadittu skenaarioita Ukrainasta tulevien varhaiskasvatukseen osalta.

Laskelmassa on käytetty varhaiskasvatuspaikan keskimääräistä hintaa. Laskelma perustuu siihen, että noin 85 % varhaiskasvatuksesta tulisi varhaiskasvatukseen. Taulukosta 1. ilmenee neljä erilaista skenaariota lapsimäärästä, varhaiskasvatuksen järjestämisen aiheuttamista kustannuksista ja henkilöstötarpeesta. Vastaavia laskelmia voidaan käyttää myös turvapaikanhakijalasten varhaiskasvatukseen sijoittamisen kustannusvaikutusten arvioinnissa. Taulukko 1. Neljä skenaariota ukrainalaisten sijoittumisesta Espoon varhaiskasvatukseen

Taulukko 1. Neljä skenaariota ukrainalaisten sijoittumisesta Espoon varhaiskasvatukseen

1.	Ukrainalaisia Suomessa kotikuntaoikeuden toteutuessa 25.000, joista 13 % sijoittuu Espooseen	
	0-6 v lapsia:	423
	joista 0-9 kk osuus arvioitu	
	15%:	63
	varhaiskasvatukseen tulevat:	360
	€/lapsi keskimäärin:	16 000
	henkilöstöä keskimäärin:	5,5 lasta/hlö
	Kustannusarvio yhteensä:	5 752 800 €/vuodessa
	Henkilöstötarve yhteensä:	65
2.	Ukrainalaisia Suomessa kotikuntaoikeuden toteutuessa 25.000 joista 19,5% sijoittuu Espooseen	
	0-6 v lapsia:	634
	joista 0-9 kk osuus arvioitu	
	15%:	95
	varhaiskasvatukseen tulevat:	539
	€/lapsi keskimäärin:	16 000
	henkilöstöä keskimäärin:	5,5 lasta/hlö
	Kustannusarvio yhteensä:	8 622 400 €/vuodessa
	Henkilöstötarve yhteensä:	98
3.	Ukrainalaisia Suomessa kotikuntaoikeuden toteutuessa 40.000 joista 13% sijoittuu Espooseen	
	0-6 v lapsia:	676
	joista 0-9 kk osuus arvioitu	
	15%:	101
	varhaiskasvatukseen tulevat:	575
	€/lapsi keskimäärin:	16 000
	henkilöstöä keskimäärin:	5,5 lasta/hlö
	Kustannusarvio yhteensä:	9 193 600 €/vuodessa
	Henkilöstötarve yhteensä:	104

4. **Ukrainalaisia Suomessa kotikuntaoikeuden toteutuessa 40.000 joista 19,5% sijoittuu Espooseen**

0-6 v lapsia:	1014
joista 0-9 kk osuus arvioitu 15%:	152
varhaiskasvatukseen tulevat:	862
€/lapsi keskimäärin:	16 000
henkilöstöä keskimäärin:	5,5 lasta/hlö
Kustannusarvio yhteensä:	13 790 400 €/vuodessa
Henkilöstötarve yhteensä:	157

Resurssit tilapäistä suojelua saavien ja turvapaikanhakijalasten varhaiskasvatuksen järjestämiseksi

Suomen hallituksen kevään 2022 kehysriihen päätöksen mukaisesti valtio on luvannut korvata kunnille Ukrainasta paenneille järjestetyn varhaiskasvatuksen menot vuonna 2022 valtionavustuksella ja vuonna 2023 tilapäislailla.

Tällä hetkellä Espoossa varhaiskasvatuksen taloudelliset resurssit riittävät vain talousarvion mukaiselle lapsimäärälle. Lisälasten sijoittaminen tuottaa myös tilatarpeita. Varhaiskasvatuksella ei ole valmiina ylimääräistä käyttöön otettavaa tilareserviä. Suurena haasteena on lisäksi varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuus. Niiden lasten, joiden tiedot eivät löydy väestörekisteristä, sijoittaminen lisää myös hallinnollista työtä, kun hakemus- ja päätöksentekoprosessit suoritetaan paperisten hakemusten perusteella.

Espoon varhaiskasvatukseen voidaan sijoittaa tilapäistä suojelua saavia ja turvapaikanhakijalapsia ilman tarveharkintaa samoilla ehdoilla kuin kaikki muutkin lapset, mikäli varhaiskasvatus saa käyttöönsä tähän tarvittavat määrärahat sekä tila- ja henkilöstöresurssit.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Valtuustoaloite

Tiedoksi